

การบูรณาการทุนทางสังคมกับการบริหารจัดการชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลตลุกคู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี
Social capital and integrated rural management: A case study of Talukdu sub-district Thap Than
distict, Uthai Thani

มานิตย์ สิงห์ทองชัย¹

¹สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ 60000 E- mail: manit.s@nsru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ศักยภาพของชุมชนเชื่อมโยงทุนทางสังคมในตำบลตลุกคู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ที่อยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 17 หมู่บ้าน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงและแบบบอกต่อหรือแบบลูกโซ่ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน แกนนำ/สมาชิกกลุ่มอาชีพ องค์กรภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 128 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสนทนากลุ่ม และใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ตำบลตลุกคู่มียุทธศาสตร์ของทุนทางสังคม เรื่องการสร้างร่วมมือกันของชุมชนในกิจกรรมที่มีคุณค่า ซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของกิจกรรมกลุ่มชุมชนผ่านกระบวนการสร้างคุณค่าด้วยวิธีการร่วมกันผลิตและการร่วมกันสร้างภายในชุมชน คือ (1) การบริหารจัดการตำบล มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของแกนนำและคนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ (2) การดูแลสุขภาพและอาสาสมัคร มุ่งเน้นการบริการที่ได้มาตรฐานและทั่วถึง โดยมีอาสาสมัครที่มีจิตอาสาในชุมชนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติงานในด้านการป้องกัน ดูแลรักษาทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (3) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มุ่งเน้นพัฒนาเด็กเล็กให้เติบโตตามศักยภาพ ทั้งทางด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา เรียนรู้มีความสุขเหมาะสมกับวัย (4) สวัสดิการชุมชน มุ่งเน้นให้คนในชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (5) เกษตรปลอดภัย มุ่งเน้นการลดต้นทุนการผลิตภาคเกษตรกรรม และร่วมดูแลสุขภาพ รักษาสมดุลทางธรรมชาติ และ(6) เศรษฐกิจชุมชน มุ่งเน้นให้คนในชุมชนดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างความเข้มแข็งด้วยพัฒนาอาชีพหลักของคนในชุมชนให้มีรายได้ที่มั่นคง และสร้างอาชีพเสริมให้กับคนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดการชุมชน ทุนทางสังคม อุทัยธานี

Abstract

The integrated of social capital to rural management using qualitative research approaches in Talukdu sub-district, Thap Than district, Uthai Thani. Which consists of 17 villages. Data were collected by interview and observative in were 128 key informal which included.

The results revealed that the most important aspect of social capital ware village cooperation. It is of great opportunely people could participation in production and creation within community as follows 1) sub-district management should emphasize in the development the community leader, co-production create include 2) community holistic health care activities which volunteer and 3) child development, 4) community welfare should emphasize in the community manage promote saving or microcredit the community of fund, 5) safe agricultural should emphasize reduction agriculture production and 6) community economy management should be emphasized in order the sufficient economy philosophy which help strengthen group combination process way agriculture produce of a person in the community and the create additional occupations can self-sufficiency gave sustainability.

Key words: rural management, social capital, Uthai Thani

1. บทนำ

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อทิศทางการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 11 มีหลายประการ ยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญคือ การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาทางด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ในมิติของความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจสื่อสารสัมพันธ์กันและดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนผลประโยชน์บางอย่างซึ่งกันและกัน [1] บนพื้นฐานการสร้าง

เครือข่ายและกระบวนการต่างๆที่มีบรรทัดฐานการปฏิบัติค่านิยมและความเข้าใจร่วมกันในการเกื้อหนุนความร่วมมือภายในและระหว่างกลุ่มต่างๆในสังคม [2] ก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า ทูตทางสังคม แม้ว่าทูตทางสังคมจะได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง แต่การวิจัยเชิงประจักษ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบันทึกองค์ความรู้ การวิเคราะห์ถึงการเชื่อมโยงกิจกรรมที่อาศัยบทบาทของทูตทางสังคมและการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนการศึกษาพฤติกรรมของทูตทางสังคมก็ยังมีข้อจำกัดมากมาย เนื่องจาก ต้องมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับทุกองค์ประกอบในแต่ละกิจกรรมแห่งคุณค่าอย่างเป็นองค์รวม(holistic) เพื่อให้เกิดเครือข่ายทางสังคมแบบบูรณาการ โดยอาศัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมจากภาคีที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งองค์กรภาครัฐ และเอกชน สถาบันการศึกษา รวมทั้งชุมชนเอง ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นแนวคิดห่วงโซ่คุณค่า(value chain) ที่ว่าการประสานการทำงานกันได้ดีจนก่อให้เกิดคุณค่าได้นั้น จะต้องอาศัยแต่ละกิจกรรมทำงานเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายซึ่งกันและกัน ตั้งแต่กิจกรรมหลักจนถึงกิจกรรมสนับสนุน [3] โดยใช้แนวทางการเพิ่มพลังให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมหรือเรียกว่า “การบูรณาการ”

ทั้งนี้การเชื่อมโยงกิจกรรมแห่งคุณค่าให้เกิดเป็นองค์รวม(holistic) ได้นั้น ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการขับเคลื่อนเพื่อเป็นจุดเชื่อมต่อของการบูรณาการทูตทางสังคม ด้วยการค้นหาศักยภาพและถอดบทเรียนในเสริมสร้างความเข้มแข็งให้วิถีชีวิตที่ดำรงของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดอุทัยธานี ที่มียุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคน และการคุ้มครองทูตทางสังคม เพื่อขับเคลื่อนสู่อุทัยธานี เมืองน่าอยู่ อีกทั้งพื้นฐานการเลือกตำบลลูกคู่ อำเภอกัทพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี เป็นจุดศูนย์กลางของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อันเนื่องมาจากด้วยลักษณะภูมิทัศน์ที่โดดเด่นเป็นตำบลมีขบวนการทางสังคมอันเกิดจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กร สถาบันจนเกิดเครือข่ายภาคประชาชนแบบผสมผสานระหว่างสมาชิกและเป็นตำบลที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญของจังหวัดอุทัยธานี[4] อีกทั้งการศึกษาสภาพบริบทเบื้องต้นของตำบลลูกคู่ [5] พบว่า ตำบลลูกคู่มีกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายและมีศักยภาพที่ชัดเจน แต่ยังคงขาดการเชื่อมโยงหรือดึงคุณค่าของกิจกรรมเพื่อสร้างเครือข่ายให้เกิดการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มกิจกรรมในชุมชน ตำบล อำเภอกัทพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี ได้ โดยภาพรวมแล้วในการแก้ไขปัญหาความเปราะบางทางสังคมเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมภายใต้การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐยังขาดการบูรณาการกิจกรรมที่สำคัญ แต่ทั้งนี้ยังขาดการเชื่อมโยงทูตทางสังคมให้เห็นถึงกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมของทุกภาคส่วน รวมถึงกระบวนการทำงาน การรับรู้ข้อมูลกิจกรรมหรือศักยภาพของเครือข่ายทางสังคม สถานการณ์สำคัญและปัญหา ความต้องการและ

แนวทางการในการพัฒนา ที่สามารถจะนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสาธารณะของตำบล โดยอาศัยทุนทางสังคมมาช่วยสนับสนุนองค์ความรู้อย่างเป็นระบบและครบวงจรได้เป็นอย่างดี

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนและเชื่อมโยงทูตทางสังคมในตำบลลูกคู่ อำเภอกัทพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี

3. ทฤษฎี กรอบแนวคิดการวิจัยและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับทูตทางสังคม เป็นแนวคิดที่แสดงความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจสื่อสารสัมพันธ์กันและดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนผลประโยชน์บางอย่างซึ่งกันและกัน บนพื้นฐานการสร้างเครือข่ายและกระบวนการต่างๆที่มีบรรทัดฐานการปฏิบัติค่านิยมและความเข้าใจร่วมกันในการเกื้อหนุนความร่วมมือภายในและระหว่างกลุ่มต่างๆในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทูตทางสังคม ว่าด้วยเรื่อง การมีงานทำ ปัญหาความยากจน และความเป็นปึกแผ่นทางสังคม [6] ดังนั้น ทูตทางสังคม ก็คือปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดจากการสร้างและบำรุงรักษาเครือข่ายของประชาชน

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพชุมชน เป็นแนวคิดได้อธิบายกระบวนการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และบุคคล โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตความอยู่ดีมีสุขและการเพิ่มพลัง ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพชุมชน การพัฒนาความสามารถของประชาชน ครวีเรือนองค์กร และชุมชน ในการร่วมกันบริหารจัดการ และควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เช่น กิจกรรมการออม พัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกทั้งภายในและนอกองค์กร

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่มและภาวะผู้นำ เป็นความสัมพันธ์ของมนุษย์คือขบวนการกลุ่ม (group processes) คือสมาชิกกลุ่มจะควบคุมซึ่งกันและกันเพื่อให้สมาชิกมีผลประโยชน์ร่วมกันซึ่งจะเกิดขึ้นทั้งในกลุ่มปฐมภูมิและกลุ่มทุติยภูมิทั้งกลุ่มที่มีขนาดเล็กถึงองค์กรที่เป็นทางการอย่างไรก็ตามลักษณะของความสัมพันธที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเปลี่ยนแปลงทั้งที่เกิดจากความสามัคคีและความมั่นคง (harmony and stability) และในทางตรงกันข้ามบางกลุ่มมีลักษณะของความสัมพันธที่เต็มไปด้วยการแข่งขันและความขัดแย้ง

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นการวิจัยที่มีประชาชนเป็นหลักและมีใช้เป็นกิจกรรมแบบ “มีส่วนร่วม

เดียวจบ” แต่เป็นกระบวนการ (Process) ที่มีวงจร (Cycle) สืบเนื่องกันเป็นช่วง ๆ จึงกล่าวคือ เมื่อพัฒนาไปจนจบช่วงหนึ่งของปัญหานั้น ก็จะมีการประเมินผลการพัฒนาโดยกลุ่มผู้วิจัยเอง แล้วเริ่มคิดแผนวิจัยและพัฒนาสำหรับปัญหานั้นในช่วงต่อไป ทั้งนี้เพราะแต่ละปัญหาในชุมชนท้องถิ่นสามารถทำการวิจัยและพัฒนาได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดนั่นเอง

3.5 แนวคิดห่วงโซ่คุณค่า (value chain) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ห่วงโซ่แห่งคุณค่า (Value Chain Analysis) ความสามารถในการแข่งขันขององค์กรเกิดขึ้นจากกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ซึ่งการทำงานในแต่ละกิจกรรมมีการประสานกันเป็นเครือข่ายทางสังคมขององค์กร ซึ่งแต่ละองค์ประกอบในห่วงโซ่คุณค่ามีส่วนของการพัฒนาศักยภาพ กำหนดทิศทางและสร้างมูลค่าให้กับองค์กรได้ เรียกว่า การบูรณาการ(integrated) ซึ่งเป็นการนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ หรือกระบวนการของกิจกรรมต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกันให้กลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน จนมีความสมบูรณ์ครบถ้วนในตัวเอง และ หลอมรวมการเชื่อมโยงกระบวนการของกลุ่มเครือข่ายทางสังคม ด้วยการวางแผนแบบบูรณาการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางปัญญาที่พิจารณากำหนดจากแนวทางปฏิบัติทางของชุมชนมีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์มีความรู้ในการใช้ข้อมูลศักยภาพทุนทางสังคมประสานกันทำงานตามลำดับ

ดังนั้นหากนำแนวคิดดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในวิถีการทำงานร่วมกันของหน่วยงานสนับสนุนการพัฒนาภายนอกชุมชนโดยยึดหลักการใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งชุมชนเป็นฐาน บูรณาการกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันและมีระบบบริหารจัดการร่วมกัน มีการแบ่งปันฐานข้อมูลร่วมกัน คือให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายจึงจะเกิดเป็น Value Chain ผ่านกระบวนการสร้างคุณค่าด้วยวิธีการร่วมกันผลิต (co-production) และการร่วมกันสร้าง (co - creation) และควรเป็นการสร้างห่วงโซ่คุณค่าแบบการบูรณาการ (integrated value chain) ด้วยทักษะและความรู้ในลักษณะร่วมมือกัน (collaboration) ของชุมชน กล่าวคือ ชาวบ้านเป็นเจ้าของเรื่อง โดยใช้กระบวนการจัดทำแผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนมากกว่าวัตถุประสงค์ของหน่วยสนับสนุนการบูรณาการมีทั้งการบูรณาการด้านกลไกบุคลากรกระบวนการและเครื่องมือแผนงานและงบประมาณได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย โดยการแสดงความสัมพันธ์ครอบคลุมปัจจัยทางด้านเครือข่ายจากทุนทางสังคมภายในชุมชนกับภายนอกชุมชนที่ผู้วิจัยเรียกว่าปัจจัยพื้นฐานหรือกิจกรรมหลัก (primary activities) ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการจัดการองค์ความรู้ ด้านการดำเนินงาน ด้านแหล่งวัตถุดิบ แหล่งทุน ตลาด การผลิตและการสนับสนุน การรวมกลุ่ม และการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นความเชื่อมโยงลักษณะของการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าจากวัตถุดิบ เช่น ผลผลิตทางการเกษตร ฝีมือ ความรู้ ความชำนาญพิเศษ รวมถึงความโดดเด่นจากทรัพยากรธรรมชาติ จะถูกนำเข้า

มาจัดการในชุมชนนั้น ๆ สามารถสร้างผลผลิตในตัวของมันจะเท่ากับเป็นการเพิ่มมูลค่าในขั้นต้นแล้ว แต่มูลค่านั้นจะดำเนินต่อไปได้และเป็นการสะสมเพิ่มพูนมากขึ้นจะต้องเชื่อมโยงในระดับสูงมากขึ้น โดยผ่านการตลาดตั้งแต่ตลาดท้องถิ่น/ ตลาดช่องทางพิเศษแล้วขยายไปสู่ตลาดภายใน/ ต่างประเทศตามลำดับ ห่วงโซ่คุณค่าในลักษณะนี้จึงจะถือเป็นผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดคือ ผลผลิตที่ก่อให้เกิดรายได้และกำไร ที่มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ทำให้เกิดความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนที่ยั่งยืน ผ่านการบูรณาการคุณค่าร่วมกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของปัจจัยทางด้านเครือข่ายกิจกรรมของกลุ่มย่อยจากทุนทางสังคมภายในชุมชนเอง ที่เรียกว่า ปัจจัยเสริมหรือกิจกรรมสนับสนุน (support activities) ทั้งที่เป็นเงื่อนไขข้อจำกัดและการเพิ่มคุณค่า (value creation) ประกอบไปด้วยปัจจัยโครงสร้างทางสังคม ทรัพยากรมนุษย์ ข้อมูลระบบสารสนเทศ/ เทคโนโลยี ไปจนถึงการบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่ศักยภาพการเชื่อมโยงภายในชุมชนเอง ในลักษณะของการเพิ่มคุณค่า (value creation) ซึ่งกันและกัน ผ่านการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในกระบวนการสร้างคุณค่าด้วยวิธีการร่วมกันผลิต (co-production) และการร่วมกันสร้าง (co - creation) ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการประยุกต์ใช้ห่วงโซ่คุณค่าของการบูรณาการ (integrated value chain) [7] เชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้วยทักษะและความรู้ในลักษณะร่วมมือกัน (collaboration) ของชุมชน โดยเริ่มจาก

ขั้นตอนที่ 1 คือ วางแผนและเตรียมการศึกษาบริบทจากทุนทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 คือ เริ่มเชื่อมโยงทุนทางสังคมแบบมีส่วนร่วมพหุภาคี

ขั้นตอนที่ 3 คือ การเชื่อมโยงของการบูรณาการพื้นที่ร่วมกัน

และขั้นตอนที่ 4 คือ คุณค่าของพื้นที่มีการบูรณาการและแบ่งปันข้อมูลภายใต้การบริหารจัดการของชุมชน โดยมีภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน

4. วิธีดำเนินงาน

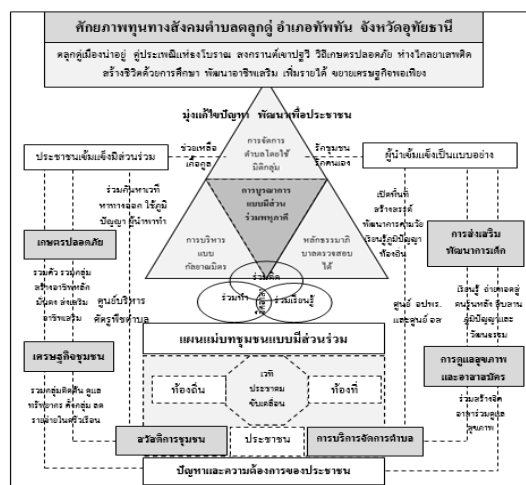
ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นรูปแบบของการวิจัยที่ประยุกต์ระหว่างแนวความคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) กับการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) มาผสมผสานเข้าด้วยกัน ซึ่งใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลลูกคู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ที่อยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 17 หมู่บ้าน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงและแบบบอกต่อหรือแบบลูกโซ่ที่เป็นผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน แกนนำกลุ่ม ทั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต สทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาเป็นแนวในการสร้างเพื่อตอบโจทย์วิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามตัวแปรต่างๆตามที่ได้นิยามปฏิบัติการไว้ เมื่อสร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา(Content Validity) แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบก่อนนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไป Pre-test กับกลุ่มประชากรที่กลุ่มกิจกรรมในตำบลตุลคู่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ถ้าพบข้อบกพร่อง ก็นำมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้นผู้วิจัยได้นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน แกนนำ/สมาชิกกลุ่มอาชีพ องค์กรภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 128 คน และประสานงานกับสำนักงานเทศบาลตำบลตุลคู่ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี เพื่อขอข้อมูลวิทยุภูมิจากเอกสารที่สำคัญของทางราชการมาเพื่อใช้ประกอบการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่กำหนดไว้ และเมื่อผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาตรวจสอบด้วยวิธีสามเส้า (Triangulation) ของข้อมูลที่เก็บมาได้ เมื่อตรวจสอบข้อมูลว่ามีความถูกต้องและสมบูรณ์ดีแล้ว ก็นำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) โดยกำหนดหลักเกณฑ์ไว้คือ อ่านจับใจความด้วยการจำแนกคำตอบออกเป็นประเภทที่คล้ายกันและมีความสัมพันธ์กัน แล้วนำมารวมกันตีความเพื่อตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งสร้างข้อสรุปเชิงแนวคิดขึ้นพื้นฐาน(Grounded Theory) ต่อไป

5. ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการทุนทางสังคมกับการบริหารจัดการชุมชน พบว่า ตำบลตุลคู่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ตุลคู่เมืองน่าอยู่ คู่ประเพณีแห่งโบราณ สงกรานต์เขาปฐวี วิถีเกษตรปลอดภัย ห่างไกลยาเสพติด สร้างชีวิตด้วยการศึกษา พัฒนาอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ ขยายเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งการจะไปถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ต้องใช้บริหารจัดการให้ประชาชนพึ่งตนเอง(อยู่อย่างพอเพียง) อย่างยั่งยืน ซึ่งศักยภาพทุนทางสังคมที่ทำให้เกิดห่วงโซ่คุณค่านี้ต้องเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ทั้งกิจกรรมหลักและกิจกรรมรองของกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดและทำให้เกิดกิจกรรมในกลุ่มหลัก ซึ่งเบื้องต้นผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มหลักออกเป็น 4 ด้าน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ศักยภาพทุนทางสังคมตำบลตุลคู่

1. ด้านการบริหารจัดการตำบล เน้นการจัดการแบบมีส่วนร่วมพหุภาคี ใช้ข้อมูลปัญหาพื้นฐานในการตัดสินใจ มีการบริหารจัดการด้วยเวทีประชาคมของชุมชน และร่วมกันสะท้อนข้อมูลให้ประชาชนรับทราบปัญหา และเสริมแนวความคิดการร่วมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้อย่างเป็นกลุ่มผ่านเวทีประชาคมประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ได้แผนแม่บทชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด แก้ไขปัญหา และร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะต้องเริ่มจากผู้นำที่ต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการพัฒนาทุกเรื่อง และบริหารจัดการแบบครบวงจรให้ประชาชนสามารถจัดการตนเอง และพึ่งตนเองได้

2. การมีส่วนร่วมในการสร้างผลงานของชุมชน

2.1 ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มุ่งเน้นพัฒนาเด็กเล็กให้เติบโตตามศักยภาพทั้งทางด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา เรียนรู้มีความสุขเหมาะสมกับวัย ด้วยแนวความคิดการพัฒนาตามวัย สร้างการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชนด้วยภูมิปัญญา และการเปิดพื้นที่สาธารณะที่สร้างสรรค์เพื่อชุมชน โดยเน้นให้ผู้ใหญ่ได้ร่วมตัวกันในการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง โดยประกอบด้วย กลุ่มการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทิดไท้องค์ราชัน) ที่ให้การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน โดยเน้นแนวคิดในการสร้างการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เป็นการใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ในพื้นที่อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กเล็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่า มีศักยภาพ มีคุณธรรม และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยทุกภาคส่วนในพื้นที่ได้ร่วมกันพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านรวมถึงวิถีชีวิตชุมชน

2.2 ด้านการดูแลด้านสุขภาพและอาสาสมัคร มุ่งเน้นการบริการที่ได้มาตรฐานและทั่วถึง โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันโรค การดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาสุขภาพของคนในชุมชนแบบองค์รวมมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งทาง

ภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น โดยมีอาสาสมัครที่มีจิตอาสาในชุมชนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติงานในด้านการป้องกัน ดูแลรักษาทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้ง อสม. อปพร. อสม.น้อย หรือแม้แต่ผู้สูงอายุ ก็เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของคนทุกกลุ่มวัย เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

2.3 ด้านเกษตรปลอดภัย เนื่องจากตำบลตลุกคู่อำเภอเมืองหลักคือเกษตรกรรม และได้มีการสะท้อนปัญหาการทำการเกษตรกรรม ดังนั้นจึงได้ใช้เวทีประชาคมในการหาทางออก ร่วมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ จนเกิดการจัดการกันเองโดยใช้มติกลุ่มในการดำเนินการ มีการเพิ่มทักษะประสบการณ์ จากการศึกษาดูงาน มีที่ปรึกษาจากหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง แล้วผู้นำลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้เป็นแบบอย่างของการปฏิบัติอาชีพหลัก โดยมุ่งเน้นการลดต้นทุนการผลิตภาคเกษตรกรรม และร่วมดูแลสุขภาพ รักษาสมดุลทางธรรมชาติ ด้วยการลดปริมาณการใช้สารเคมีในการผลิตหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ สารชีวภัณฑ์ต่างๆในการกำจัดศัตรูพืช โดยคนในชุมชนร่วมกัน หันหน้าทำเกษตรแบบธรรมชาติและยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้มีการร่วมตัวตั้งกลุ่มดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดและศูนย์บริหารศัตรูพืชตำบลตลุกคู่อำเภอเมืองหลัก

1. การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน มุ่งเน้นให้คนในชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยให้ประชาชนรวมตัว รวมกลุ่ม มีรายได้เสริมให้กับครอบครัว ใช้เวลาว่างจากอาชีพหลักให้เป็นประโยชน์ โดยมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ ตามความต้องการและความสามารถของสมาชิกกลุ่ม โดยมีการจัดการในลักษณะของการระดมทุน และการปันผล รวมถึงในบางกลุ่มได้มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก นอกจากนี้ มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้านที่มีรายได้น้อยสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับครอบครัว เป็นการใช้เวลาว่างจากอาชีพหลักให้เป็นประโยชน์ โดยมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆขึ้นประกอบด้วย กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มข้าวพันธุ์ดีชุมชนกลุ่มสตรีเขาปฐวี กลุ่มผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ และกลุ่มครอบครัวพอเพียง เป็นตัวขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจชุมชนตำบลตลุกคู่อำเภอเมืองหลัก

2. การส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ตำบลตลุกคู่อำเภอเมืองหลักในเรื่องการนำข้อมูลปัญหาพื้นฐาน รวมกลุ่มคิดค้น ดูแลทรัพยากร ตั้งกลุ่มลดรายจ่ายในครัวเรือน สะท้อนภาพอนาคตที่ต้องเร่งส่งเสริมการมีสวัสดิการที่ครอบคลุมตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต ประกอบด้วย กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กองทุนสุขภาพ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์และกองทุนแม่บ้าน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน และยังมีการปันผลกำไร เพื่อเป็นกองทุนหรือสวัสดิการชุมชน มีกิจกรรมหรือสถานที่ให้คนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใน

ชุมชนมาปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ทำให้ท้องถิ่นสามารถจัดการปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยโดยชุมชนเอง

6. สรุปและการอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการทุนทางสังคมกับบริหารจัดการชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลตลุกคู่อำเภอเมืองหลัก จังหวัดอุทัยธานี พบว่า การทำงานของสำนักงานเทศบาลตำบลตลุกคู่อำเภอเมืองหลักที่มีพื้นฐานความเชื่อในเรื่องการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อร่วมค้นหาแนวทางจัดการและแก้ไขปัญหาที่ชุมชนนี้ทำได้ดี เพราะมีพื้นฐานการร่วมมือการทำงานอยู่เดิมหรือเป็นชุมชนดั้งเดิมที่พึ่งพาอาศัยกันแบบเครือญาติ ซึ่งถือเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญที่ก่อให้เกิดพลังทางสังคม (Social energy) เพราะเกิดจากการรวมกลุ่มกันทำความดีเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมอันจะนำไปสู่การเสริมสร้างชุมชนให้แข็งแกร่งและมั่นคง[8],[9] โดยมีการช่วยเหลือเกื้อหนุนให้เกิดความตระหนักและหันมาใส่ใจ ตามที่สำนักงานเทศบาลตำบลตลุกคู่อำเภอเมืองหลักมีมติของกลุ่มที่เวทีประชาคมชุมชนเป็นสำคัญ ประกอบไปด้วย ฝ่ายท้องถิ่น ท้องถิ่นหน่วยงานภาครัฐ และประชาชน ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและหาทางออกของปัญหาที่เร่งด่วนตลอดจนประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจากหลายภาคส่วนในกิจกรรมที่เกิดคุณค่า ตามแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ห่วงโซ่แห่งคุณค่า ว่าการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการการวิเคราะห์ห่วงโซ่แห่งคุณค่าเป็นการวิเคราะห์ถึงโครงสร้างงานภายในองค์กรเพื่อกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรเชิงบูรณาการโดยแบ่งกิจกรรมภายใน จากนั้นทำการขับเคลื่อนพลังชุมชนด้วยการจัดเวทีประชาคมตามภารกิจหรือโครงการลงในทุกหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการสะท้อนข้อมูลจากปัญหา ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมรับฟังปัญหา และร่วมลงมือปฏิบัติ ว่าเป็นการเชื่อมโยงสัมพันธ์และเครือข่ายของทุกคน โดยต้องมีการบูรณาการกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันและมีระบบบริหารจัดการร่วมกัน มีการแบ่งปันฐานข้อมูลร่วมกัน ซึ่งฐานข้อมูลทางสังคม/หมู่บ้าน/ชุมชน ไม่ใช่คนใดคนหนึ่งใช้ แต่จะใช้ร่วมกันจึงจะเกิดเป็น Value Chain ผ่านกระบวนการสร้างคุณค่าด้วยวิธีการร่วมกันผลิต (co-production) และการร่วมกันสร้าง (co-creation) ด้วยการเห็นจุดร่วมคือ “เห็นปัญหาเดียวกัน ใช้ข้อมูลปัญหาพื้นฐานจุดประเด็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อหาทางออกศึกษาจากต้นแบบ ผู้นำลงมือและพาทำ” เช่นเดียวกันความสามารถของการเป็นผู้นำและความร่วมมือร่วมใจของบุคคลในองค์กรเป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรแต่การพัฒนาชุมชนเพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ภายใต้วสันติภาพทางสังคม[10] ทั้งนี้ในขบวนการขับเคลื่อนแต่ละเรื่องทีมนุสนธิ์เสริมโดยสำนักงานเทศบาลตำบลตลุกคู่อำเภอเมืองหลักจะใช้กระบวนการตั้งที่กล่าวมาข้างต้น เป็นตัวกำกับและกำกับการดำเนินการของชุมชน

นอกจากนี้ หลักการสำคัญในการเห็นปัญหาและประเด็น เพื่อการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นนั้นเกิดจากการรวมตัวกันในการดำเนินการของ ชุมชนตำบลลูกคู่ โดยใช้รูปแบบการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่มี กระบวนการทำงานที่เริ่มจากการใช้ข้อมูลเป็นฐาน เหมือนกับการ รวมตัวเป็นประชาคมที่สามารถเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง[11] ที่มีหวังโซ่ ทางสังคมว่าต้องให้ความสำคัญต่อการกระทำซึ่งพึ่งตนเอง [12] โดยวางอยู่บนพื้นฐานของการตอบแทนกัน กล่าวคือ การที่ทุกฝ่ายใน ตำบลได้แก่ ท้องถิ่น ท้องที่ ภาครัฐ ภาคประชาชนต้องมีการเชื่อมโยง สัมพันธ์และเครือข่ายของทุกคน โดยมีการตั้งเป้าหมายร่วมกัน[13] และ ช่วยกันขับเคลื่อนตำบลไปด้วยกัน โดยใช้ทุนทางสังคม (คนที่เป็นผู้นำ ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาเข้าร่วมทำงาน) สอดคล้องที่ว่าลักษณะ ขององค์ประกอบของทุนทางสังคม เช่น ความไว้วางใจ บรรทัดฐาน ความร่วมมือ และเครือข่าย ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถ ปรับปรุงและพัฒนาความมีประสิทธิภาพของสังคม [14] สำหรับทุนเงิน ที่เกิดจากการระดมทุนนั้นบางส่วนจัดสรรเป็นสวัสดิการชุมชน จากการ ระดมทุนของคนในตำบลเอง เทศบาล.ช่วยสมทบ แต่ผู้นำต้องมีความ ซื่อสัตย์ คุณธรรม จริยธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ เป็นแบบอย่างที่ดี โดยผู้นำต้องลงมือปฏิบัติเป็นตัวอย่างให้ประชาชนเห็น และทำเพื่อ ชุมชน

นอกจากนี้การบริหารงานแบบกัลยาณมิตร ตำบลลูกคู่เป็นพื้นที่ ที่มีจำนวนประชากรประมาณ 10,000 กว่าคน แต่กลับมีวิถีชีวิตอยู่กัน แบบช่วยเหลือเกื้อกูล อยู่แบบที่แบบน้อง(กัลยาณมิตร) เหมือนกับ ความสัมพันธ์ทางสังคมที่แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้และการทำงานช่วย ให้มีการประสานงานและความร่วมมือแบบเพื่อน[14] โดยมีเมื่อมีปัญหา เกิดขึ้นจะต้องมาพูดคุยและหาทางออกร่วมกัน [15] โดยมีการแบ่งงาน กันรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่และความถนัดของแต่ละคน โดยอาศัย การมีส่วนร่วม รวมตัว ร่วมกลุ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดศักยภาพ และเป็นแนวทางสร้างความเข้มแข็งของตำบลได้ แต่ ควรมีกระบวนการ สร้างความเป็นธรรมทางสังคม เช่นเดียวกับ[16] ต้องมีความชัดเจนใน แนวทางในการสร้างความเข้มแข็งและความสามารถให้กับคนในสังคม [17] ซึ่งในการทำงานของสำนักงานเทศบาลตำบล ลูกคู่ มีพื้นฐาน ความเชื่อในเรื่องการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกลุ่มเพื่อร่วมกันคิด ค้นหาแนวทางจัดการและแก้ไขปัญหา[18] โดยมีความเชื่อใน พลังของการรวมตัวจากประชาชนในพื้นที่ที่รู้สภาพปัญหาของชุมชน และปัญหาเร่งด่วนของตนเป็นอย่างดีจากการนำข้อมูลพื้นฐานชุมชน เพื่อสะท้อนภาพความเป็นจริงของการดำเนินชีวิตในชุมชน [19] อีกทั้ง การช่วยเหลือเกื้อหนุนให้เกิดความตระหนักและหันมาใส่ใจ รวมถึง จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมคิดหาแนวทางการแก้ไขแบบ พึ่งตนเอง จนทำให้ทุกคนมาร่วมแก้ไขปัญหาด้วยจิตอาสาและถ่ายทอดเพื่อ

สืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านแก่เด็กและเยาวชนของตนเอง โดยการจัดการ แบบมีส่วนร่วมพหุภาคี ซึ่งการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ในการ แลกเปลี่ยน [20],[21] จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์และทำให้เกิด ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. ควรมีการส่งเสริมและร่วมทบทวนข้อมูล/ความรู้/สถานการณ์ และประสบการณ์จากทุนทางสังคมของชุมชนรวมถึงเป้าหมายและทิศ ทางการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และ การแก้ปัญหาหรือการหาแนวทางในการพัฒนา ฉะนั้นการสร้าง ความร่วมมืออย่างจริงจัง และหาความต้องการจำเป็นที่แท้จริงของชาวบ้านใน พื้นที่ก่อนแล้วจึงกำหนดนโยบายสาธารณะ จึงจะทำให้การบริหารงาน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง

2. การศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นถึงความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวจะเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้นำและ บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญของการขับเคลื่อน กิจกรรมที่สร้างคุณค่าโดยเน้นการร่วมคิด ร่วมทำ ของคนในพื้นที่เอง

3. การศึกษาครั้งนี้ทำให้เห็นถึงกระบวนการในการใช้ฐานข้อมูลอัน เกิดจากการสืบค้นข้อมูลของทุนทางสังคมของท้องถิ่นเอง เพื่อนำไปใช้ ในการพัฒนา ดังนั้น การริเริ่มโครงการพัฒนาใด ๆ ของสำนักงาน เทศบาลตำบลและหน่วยงานต่าง ๆ ควรที่จะเริ่มจากฐานข้อมูลเดิมที่แต่ ละพื้นที่มีอยู่จึงจะทำให้เกิดยุทธศาสตร์หรือการขับเคลื่อนกิจกรรมที่ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของพื้นที่อย่างแท้จริง

4. การศึกษาครั้งนี้ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมของกลุ่มย่อยที่มี คุณค่าขึ้นมากมายทั้งนี้ควรมีการจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง สำนักงานเทศบาลตำบลด้วยกันเองกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ควรจัดการให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ในศักยภาพของกิจกรรมที่เกิด คุณค่าอย่างยั่งยืน ดังนั้น แกนนำชุมชน พหุภาคี จะต้องต้องมีข้อมูลของ ชุมชน ซึ่งอาจได้จากการสำรวจสอบถาม จากการออกเยี่ยมเยียน ชาวบ้าน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของคน ในชุมชน ปัญหาและความต้องการ กลุ่มเป้าหมายคนทุกวัยภาคีเครือข่าย ที่ต้องการความช่วยเหลือ จะต้องต้องมีข้อมูลที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น รู้แหล่งและวิธีการเข้าถึงบริการ ทรัพยากรต่างๆ ที่จะใช้ในการทำงาน พัฒนาสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะทุนทางสังคมของชุมชนตลอดจนแสวงหาองค์ความรู้เพื่อ นำมาถ่ายทอดให้กับชาวบ้าน

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเพื่อดูว่ามีตัวแปรหรือปัจจัยเชิงสาเหตุใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาเชิงลึกโดยศึกษาเป็นกรณีตัวอย่างทางด้านทุนทางสังคมในแต่ละมิติ ทั้งทุนคน ทุนสถาบัน ทุนภูมิปัญญา ท้องถิ่นและทุนทรัพยากรธรรมชาติและแต่ละพื้นที่

3. ควรบูรณาการวิจัยทั้งในด้านสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ขององค์กรภาคีในพื้นที่ที่สามารถยกระดับเป็นนวัตกรรมชุมชนจากทุนทางสังคมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบโดยผ่านกระบวนการวิจัยและการจัดการความรู้เชิงประจักษ์ ซึ่งชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากการบูรณาการงานวิจัยได้อย่างคุ้มค่ายิ่งขึ้น

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณนายกเทศบาลตำบลลูกดู เจ้าหน้าทีสำนักงานเทศบาลตำบลลูกดู สมาชิกกลุ่มอาชีพเป้าหมาย ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านตำบลลูกดู อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ และอำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้ ให้สำเร็จเรียบร้อย ลุล่วงไปด้วยดี

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] เสรี พงศ์พิศ. (2546). *วิถีคิด วิถีทำ แผนชีวิต เศรษฐกิจชุมชน*. เจริญวิทยากรพิมพ์: กรุงเทพฯ.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (25 ตุลาคม 2555). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-11 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2555. จาก : <http://www.thaicai.com/articles/plan11.html>
- [3] Porter, M. E. (1985). *Competitive Advantage*. The Free Press: New York.
- [4] สุรชาติ ตั้งวรชัย.(2555). *การจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลลูกดู อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐแนวใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- [5] มานิตย์ สิงห์ทองชัยและคณะ. (2555). *โครงการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อความอยู่ดีมีสุขของชุมชนโดยเครือข่ายองค์กรท้องถิ่นในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (จังหวัดอุทัยธานี)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.).
- [8] ประเวศ วะสี. (2542). *ชุมชนเข้มแข็ง: ทุนทางสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารออมสิน.
- [9] อัมมาร สยามวาลา. (2542). *ชุมชนเข้มแข็ง: ทุนทางสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารออมสิน.
- [10] ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2544). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน: ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจิตรศิลป์.
- [11] วิบูลย์ เข็มเฉลิม. (2542). *ชุมชนเข้มแข็ง: ทุนทางสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารออมสิน.
- [12] สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).(2553). *การวิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน*. เอกสารประกอบการสัมมนา.
- [13] สำนักงานเทศบาลตำบลลูกดู.(2555). *รายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี 2553-2555*. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี.
- [14] Biddle, William W. and Loureide J. (1965). *The Community Development Process: The Rediscovery of Local Initiative*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- [15] Putnam, Robert. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon and Shuster.
- [16] Ricks, Francis et al. (1999). *All Together Now: Creating a Social Capital Mosaic*. Ottawa: Vanier Institute on the Family.
- [17] Halpern, David. (2005). *Social capital*. Cambridge: Polity Press.
- [18] Hardcatle, David A, Stanley Wenocur and Patricia R. Powers (1997)
- [19] ไชยรัตน์ ปรานีและคณะ. (2555). *โครงการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อความอยู่ดีมีสุขของชุมชนโดยเครือข่ายองค์กรท้องถิ่นในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. กรุงเทพฯ:

- [20] สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).(2544). *ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศีลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- [21] Alice H. Collins and Diane L. Pancoast. (2003). *Natural helping networks: A strategy for Prevention*. U.S.A.: NASW Publication.